

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. — Περὶ τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας» καὶ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς ὑπὸ *Κωνστ. Α. Παπαχρίστου*. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. *Νίκου Α. Βέη* (Bees)*.

Ὁ ὑποβαλὼν τὴν ἀνακοίνωσιν τακτικὸς Ἀκαδημαϊκὸς Ν. Α. Βέης. εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἀξιόλογος πραγματεία περὶ τῆς λεγομένης «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας καὶ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς», ἀνωσύμου ἐθνικοῦ βιβλίου, ἀπεστάλη πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς ταπεινότητός μου ἐκδιδόμενα «Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher». Συγγραφεὺς τῆς ἀξιολόγου ταύτης πραγματείας εἶναι ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων μαθητῶν μου κ. Κωνστ. Α. Παπαχρίστου, νεαρὸς πτυχιούχος τῆς Φιλολογίας καὶ ἱστοριοδίδης εὐδοκιμώτατος¹. Καὶ ἡ μὲν πραγματεία καθ' ὅλον θέλει ἐν καιρῷ δημοσιευθῆ ἐν τῷ προμηνημονευθέντι περιοδικῷ βραχυτάτην δὲ περιλήψιν αὐτῆς ἔχω τὴν χαρὰν καὶ τὴν τιμὴν, κύριοι συνάδελφοι, ν' ἀνακοινώσω ἐνώπιον ὑμῶν, προκειμένου περὶ βιβλίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς στυγνὰς ταύτας ἡμέρας δύναται πολὺ νὰ φρονιματῆσθαι καὶ νὰ θεωρῆσθαι τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου, διατηρουμένων τῶν ἀνορθογραφικῶν αὐτοῦ, λέγει ὡς ἑξῆς:

«Ἑλληνικὴ Νομαρχία Ἥτοι Λόγος Περὶ Ἐλευθερίας. Δι' οὗ ἀποδικνύεται, πόσον εἶναι καλλωτέρα ἢ Νομαρχικὴ Διοίκησις ἀπὸ τὰς λοιπὰς, ὅτι εἰς αὐτὴν μόνον φυλάττεται ἡ Ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, τὶ ἐστὶ Ἐλευθερία, ὁπόσον μεγάλων κατορθωμάτων εἶναι πρόξενος, ὅτι τάχιστα ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ συντρίψῃ τὰς ἀλύστους τῆς, ποῖται ἐστάθησαν αἱ αἰτίαι ὁποῦ μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἐφύλαξαν δούλην καὶ ὁποῖαι εἶναι ἐκεῖναι ὁποῦ μέλλει νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ Σунτεθεῖς τε καὶ Τύποις ἐκδωθεῖς ἰδίως ἀναλώμασι πρὸς ὠφέλειαν τῶν Ἑλλήνων Παρὰ Ἀνονίμου τοῦ Ἑλλήνος Ἐν Ἰταλίᾳ. 1806» (Σχῆμα 16, σελ. 266)².

Τὸ βιβλίον ἀσφαλῶς ἐτυπώθη ἐν Λιβόρνῳ, ὅπου ἡ Ἑλληνορθόδοξος παροικία ἀκριβῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἸΘ' αἰῶνος ἐξελίσσειται εἰς τὴν ἐξοχωτέραν ἀκμὴν

* Ἀνεκοινώθη τῇ 1 Ἰουνίου 1944.

¹ Ἄλλα ἔργα αὐτοῦ εἶναι: «Τὸ ἐπίγραμμα τῆς Χειμάρρας». Ἐν Ἀθήναις 1943 (σελ. 31) «Ποῦ ἐγενήθη ὁ Ἀθανάσιος Διάκος» ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμ. ΙΔ' (1939) σελ. 474-482. «Τὸ βιβλίον Ἐρωτος ἀποτελέσματα καὶ ὁ Ψαλίδας» (= ἀνάτυπον ἐκ τοῦ τόμου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἀφιέρωμα εἰς Κ. Ι. Ἀμαντον. Ἐξεδόθη ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του. Ἀθῆναι... 1940», σελ. 393-408. Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρεται καὶ Ἀκαδημαϊκὴ ἀνακοίνωσις τῆς ταπεινότητός μου, γενομένη πῆ 30 Ἀπρ. 1942. Παρασκευάζει ὁ μαθητὴς μου κ. Κ. Παπαχρίστου καὶ πραγματεία ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὁ ἄγνωστος Παπαδιαμάντης.

² Πρβλ. Δ. Σ. Γκίνην - Βαλ. Γ. Μέξαν, Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία 1800-1863. Τόμ. Α'. [Πραγματεία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμ. 11^{ος}] Ἐν Ἀθήναις 1939, σελ. 66-67, ἀριθ. 401. (Κατ' ἐμὴν ἀντιβολὴν πρὸς τὸ ἀνάτυπον τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Βιβλιοθήκης [ΦΑΛΣ. 1202 Κ] ἀνεγράφη ἀνωτέρω ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου).

³ [Πρβλ. Νίκου Α. Βέη (Bees), «Καλιβικὰ μελστήματα», ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐστία», τόμ. ΜΒ' (Ἰουλ. - Δεκ. 1947), ἰδίᾳ σελ. 1315-1321, 1379-1385 1450-1454 α. Προσθήκη κατὰ τὴν τυπογραφικὴν διόρθωσιν].

αυτῆς³. Ἐν Λιβόρνῳ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1806 ἐτυπώθη καὶ ἄλλο ἑλληνικὸν βιβλίον, οὗ ὁ τίτλος λέγει:

«Ἰδέα γενικὴ Περί τινων ἰδιοτήτων Τῶν σωμάτων, καὶ περὶ Τῆς φύσεως, καὶ τῶν ἰδιοτήτων Τοῦ Θεομαντικοῦ: Ἐράνισμα: Κατὰ τὸ 1806. Ἐν τῇ Λιβόρνῳ. Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ Θωμμᾶ Μάζι καὶ Συν.» (Σχῆμα: 12ον, σελ. 80)¹.

Ἐπειδὴ τὰ στοιχεῖα, δι' ὧν ἐτυπώθη τὸ ἀμέσως ἀνωτέρω μνημονευθὲν βιβλίον, εἶναι παρόμοια πρὸς ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐτυπώθη ἡ «Ἑλληνικὴ Νομαρχία», πιστεύομεν, ὅτι καὶ αὕτη ἐξήλθεν ἐκ τῶν πιεστηρίων τοῦ Θωμμᾶ Μάζι καὶ τῆς συντροφίας αὐτοῦ².

Ἐν ἀρχῇ τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας, κεῖται ἡ ἀφιέρωσις:

«Εἰς τὸν τύμβον τοῦ μεγάλου καὶ ἀειμνήστου Ρήγα, τοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος σφαγιασθέντος, χάριν εὐγνωμοσύνης τὸ πονημάτιον τόδε ὡς δῶρον ἀνατίθησι. Ἀναφανῆναι τις ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁστέων ἐκδικος (Βιργ.)³.

Εἰς ποῖον ἄλλον ἔπρεπε ν' ἀναθέσω ἐγὼ τὸ παρὸν μου πονημάτιον, ὃ ἀξιάγαστε ἦρωσ παρὰ εἰς σὲ ὁποῦ ἐστάθης ὁ πρόδρομος μιᾶς ταχείας ἐλευθερώσεως τῆς κοινῆς πατρίδος μας Ἑλλάδος, καὶ ἐθυσίασες τὴν ζωὴν σου διὰ τὴν ἀγάπην της. Δέξαι το λοιπὸν μὲ τὸ συνηθισμένον ἑλληνικὸν σου ἴλαρὸν καὶ καταδεκτικὸν σου βλέμμα, καὶ δέξαι το πρὸς τούτοις ὡς ἀρραβῶνα ἐκδικήσεως τοῦ λαμπροῦ αἵματός σου κατὰ τῶν τυράννων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δὲ Ἑλλὰς ἅπασα θέλει δοξάσει διὰ παντός τὸ ἀθάνατον ὄνομά σου, συναριθμοῦσα αὐτὸ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Ἐπαμινωνδῶν, Λεωνιδῶν, Θεμιστοκλέων, καὶ Θρασυβούλων».

Καὶ ἐν τῷ κειμένῳ τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας» ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς (σελ. 48-53) ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Πρωτομάρτυρα Θεσσαλὸν συγκινητικὰ λόγια: «μόνον τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας φθάνει διὰ νὰ δειλιάσῃ τὰς ἀνάνδρους καρδίας ὅλων τῶν μιαρῶν τυράννων τῆς γῆς. Αἶ πόσον σὺ ἠθέλες τὸ ἀποδείξει ἐμπράκτως ὁ ἀεὶμνηστος Ἕλληνας, ὁ ἦρωσ, ὁ μέγας λέγω καὶ θαυμαστός Ρήγας, ἂν μία ἀνέλπιστος προδοσία δὲν ἠθέλες τὸν θανατώσει. Αὐτὸς ὁ ἀξιάγαστος ἀνὴρ ἦτον ἐστολισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ὅλας τὰς χάριτας τῶν μεγάλων ὑποκειμένων, εὐφυΐας, ἀγχίνους, καὶ ἄκονος, ὠραῖος τῷ σώματι καὶ ὠραιότερος τῷ πνεύματι, δίκαιος, καὶ ἐξακολούθως ἀληθῆς φιλέλληνας καὶ φιλόπατρις».

Τ' ἀνωτέρω γράφονται ὀκτὼ περίπου ἔτη μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ - Φεραίου († 11 ἢ 12 Ἰουνίου 1798). Ἐν πολλοῖς ἡ «Ἑλληνικὴ Νομαρχία» συνετάχθη κατὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰ κηρύγματα τοῦ μεγάλου Θεσσαλοῦ. Πατριδολατρεία, φλογερὸς φιλελληνισμός, ἡρωϊκὸν πνεῦμα, μαστίγωμα τῶν τυράννων καὶ στηλίτευσις τῶν εὐτελῶν ἐκείνων Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι συμπράττουσι μετὰ

¹ Πρβλ. Δ. Σ. Γκίνην - Βαλ. Γ. Μέξαν, ἔ. ἀν., τόμ. Α', σελ. 69, ἀριθ. 416, Νίκων Α. Βέην (Bees), ἔ. ἀν., σελ. 1452 α κ. ε.

² Πρβλ. Δ. Σ. Γκίνην, ἔνθ' ἀνωτ., καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ περιοδικῷ «Ἡώς», περίοδος Β', ἔτος Γ', ἀριθ. 1, [Ἰουλ. 1947], σελ. 23: «Προεπαναστατικὰ ἀνύπαρκτα τυπογραφεῖα», πρβλ. καὶ Νίκων Α. Βέην (Bees), ἔνθ' ἀν., σελ. 1452 β. [Προσθήκη κατὰ τὴν τυπογραφικὴν διόρθωσιν].

³ Αἰνιάδος 4, 625. Πρβλ. Νίκων Α. Βέην (Bees), Καταγωγὴ τῶν στίχων τοῦ Σολωμοῦ «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά», ἐν τῇ «Νέα Ἐστία», τόμ. ΚΖ' (Ἰαν. - Ἰουν. 1940) σελ. 336 - 344, ἰδίᾳ σελ. 344.

τῶν ἐχθρῶν τῆς φυλῆς, ἀντικληρικὴ διάθεσις, παρηρησία καὶ ἄλλαι ἐθνικαὶ ἀρεταὶ εἶναι τὰ κυριώτατα χαρακτηριστικὰ τοῦ προεπαναστατικοῦ κατὰ τὸν χρόνον καὶ ἐπαναστατικοῦ κατὰ τὸ περιεχόμενον βιβλίου.

Ὅρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Κωνστ. Α. Παπαχρίστου, ὅτι ἡ ἀνωνυμία τοῦ ἔργου δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῆ εἰς ὑπερβολικὴν μετριοφροσύνην τοῦ συγγραφέως, τὴν ὁποίαν καὶ προβάλλει οὗτος. Κρυπτόμενος καὶ προφυλαττόμενος ἐπιτηδείως ὁ συγγραφεὺς ἀπέφευγε κινδύνους καὶ εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν συνέβαλλε θετικώτερον.

Ποῖος εἶναι ὁ εὐθαρσῆς συγγραφεὺς τῆς «Ἑλληνικῆς Νομαρχίας»; Συνήθως ἀποδίδεται τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸν Ἠπειρώτην ἔμπορον Σπυρίδωνα Σπάχον¹ καὶ μάλιστα εἰς τὸν Ἰωάννην Κωλέττην², τὸν γνωστὸν καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. Ἄλλ' ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἐπαναστατικοῦ τούτου κηρύγματος εἰς ἀμφότερα τὰ προμνημονευθέντα πρόσωπα φαίνεται ἥμισυ πιθανή. Κατὰ δὲ τὰς ἐρεῦνας τοῦ κ. Κωνστ. Α. Παπαχρίστου ἡ «Ἑλληνικὴ Νομαρχία» πρέπει νὰ θεωρηθῆ «μὲ πολλὴ βεβαιότητα καὶ ἀσφάλεια», ἔργον τοῦ Κορινθίου ἱατροφιλοσόφου Γεωργίου Μ. Καλαρᾶ. Τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα τοῦτον προτιθέμενα διὰ τοῦ τύπου διεξοδικῶς νὰ ἐκθέσωσιν ὁ ἐκ τοῦ γένους τούτου καταγόμενος κ. Κωνσταντῖνος Θ. Καλαρᾶς, συμβολαιογράφος ἐν Χιλιομοδίῳ τῆς Κορινθίας, καὶ μάλιστα ὁ ἔξοχος μαθητὴς μου κ. Ἄγγελος Παπακώστας, ἐρευνητὴς λαμπροῦ παρόντος καὶ λαμπροτέρου μέλλοντος.

Ὁ ἱατρὸς Γεώργιος Μίχου Καλαρᾶς³ ἀνῆκει⁴ εἰς παλαιὰν Πελοποννησιακὴν πατριάν⁵, καταγομένην ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ χωρίου Ἐγχιονόρι⁶, ὅπερ εἶναι παλαιὸν κτίσμα ἀναφερόμενον ἤδη ὑπὸ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως. Ὁ

¹ Βλ. Α. Παπαδόπουλον - Βρετόν, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Μέρος Β'. Ἐν Ἀθήναις 1857, σελ. 140 κ. ἐ., ἀριθ. 402.

² Βλ. Π. Ἀραβαντινόν, Ἱστορία τοῦ Ἀλῆ-Πασσᾶ. Ἔκδ. Σπ. Π. Ἀραβαντινοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1895, σελ. 471. Κ. Σάθας, Τουρκοκρατομένη Ἑλλάς. Ἐν Ἀθήναις 1869, σελ. 639 - 640 (ὅπου καὶ ὁμολογίαι Κ. Ραφτάνη καὶ Π. Λάμπρου). Σ. Π. Λάμπρου, Ἀποκαλύψεις περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ρήγα. Ἐν Ἀθήναις 1892, σελ. 100. Κ. Ἀμαντον, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα περὶ Ρήγα Βελεστινλή. Ἐν Ἀθήναις 1930, σελ. κζ'. Φάνην Μιχαλόπουλον, Τὰ Γιάννενα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἀναγέννησις (1648-1820). Ἐν Ἀθήναις 1930, σελ. 94. Πρβλ. καὶ Δ. Σ. Γκίνην - Βαλ. Γ. Μέξαν, ἔ. ἀ., τόμ. Α', σελ. 66 - 67, ἀριθ. 401.

³ Βλ. ἐφημερίδα «Κορινθιακὴν Ἠχώ», 8 καὶ 15 Μαρτ. 1936.

[⁴ Ἐξεδόθη ἤδη ἐν τῇ ἐφημ. «Κορινθιακῇ Ζωῇ», ἀριθ. 2-7, (1946/7), ὑπὸ τίτλον: «Γεώργιος Καλαρᾶς, τὸ πνευματικὸν καὶ πατριωτικὸν ἔργο του» κλ., προσθήκη κατὰ τὴν διόρθωσιν.]

⁵ Πρβλ. Δ. Βαρδουσιώτην, Ἡ καταστροφὴ τοῦ Δράμαλη. Ἐν Τριπόλει 1913, σελ. 234. [Α. Παπακώστας, ἔνθ' ἄν. Προσθήκη κατὰ τὴν ἔκδοσιν].

⁶ Ἑλληνικὴ διασκευή, ἔκδ. J. Schmitt, σελ. 102, Η: «ἀπὸ τὸ μέρος Δαμαλᾶ καὶ μέχρι εἰς τὸ Ἄγιον Ὄρος», σελ. 103: «ἀπὸ τὸ μέρος Δαμαλᾶ καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους» (πρβλ. καὶ σελ. 633), Ἰταλικὴ διασκευή, ἔκδ. Ch. Hoff, Chronique Greco-Romanes inédites ou peu connues. Berlin 1873, σελ. 414 - 468: «XXIV. Versione italiana inedita della Chronaca di Morea», ἰδίᾳ σελ. 436: «un'altro monte detto ora A i n o r i». Πρβλ. καὶ Γ. Λαμπάκη, «Δελτίον Βον» τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (1894), σελ. 21 - 22. Δ. Βαρδουσιώτην, ἔνθ' ἄν., ἰδίᾳ σελ. 115 κ. ἐ., 232 κ. ἐ. — Πιθανῶς πρέπει τὸ τοπωνύμιον Ἄγιον Ὄριον νὰ ταυτισθῆ πρὸς τὸ Ἐνόριον, ὅπερ ἀπαντᾷ ἐν τῷ βίῳ Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε,

ὑπασπιστῆς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὁ ἐκ Μαγουλιανῶν τῆς Γορτυνίας Φώτιος Χρυσανθόπουλος ἢ Φωτᾶκος, βιογραφῶν τοὺς Πελοποννησίους ἄνδρας τῆς Ἐπαναστάσεως ἐσημείωσε τὰ ἑξῆς:

«ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΡΑΣ. Ἡ οἰκογένεια αὕτη τῶν Καλαράδων κατήγετο ἀπὸ τὸ χωριὸν Ἄγιον ὄρι, ὅπου ἐγένετο ἡ περίφημος μάχη τοῦ Δράμαλι, καὶ ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Ἡσαΐαν διδάσκαλον Ἄργους, τὸν Παπᾶ Χρηστον, τὸν εἰρημένον Γεώργιον καὶ τὸν Νικόλαον Ἱατρούς. Ὁ τελευταῖος οὗτος μετέβη καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Οὗτοι ὅλοι πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετήσαν πολυειδῶς τὴν πατρίδα, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, κατηχοῦντες καὶ διαδίδοντες τὰ τῆς Ἐταιρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἐπανάστασιν ὑπηρετήσαν πολιτικῶς. Ὁ δὲ Γεώργιος ὑπῆρξε πληρεξούσιος τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων καὶ βουλευτῆς»¹.

Καὶ ἀλλαχοῦ², ὁ Φώτιος Χρυσανθόπουλος ἢ Φωτᾶκος μνημονεῦει σχετικὰ πρὸς τὸν Γεώργ. Μ. Καλαρᾶν.

Ὁ πρεσβύτερος πάντων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀδελφῶν Καλαρᾶ, ὁ Ἡσαΐας, ὑπῆρξεν εὐσεβῆς κληρικὸς καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Ἄργει Ἑλληνικῆς Σχολῆς ἐπὶ δεκαπενταετίαν περιπλου (1805 - 1821)· εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ συγκαταλέγεται καὶ ἀγωνιστῆς τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεως καὶ ἱστοριογράφος αὐτῆς, ὁ Νικόλαος Σπηλιάδης, ὁ Τριπολίτης (1785 - 26 Νοεμβρ. 1867). Ὁ Ἡσαΐας Καλαρᾶς ἐδίδαξε

βλ. ἔκδ. Σ. Π. Λάμπρου, «Νέος Ἑλληνομνήμων», τόμ. Γ' (1906) σελ. 159, στιχ. 18: «Τότε δὲ τέως μικρὸν προδιατρίψας τῇ Κορίνθῳ ὁ Ὅσιος καὶ πολλοὺς φωτίσας... συνεργία τῆς χάριτος ἦψατο καὶ τῆς πρὸς Ἄργος φερούσης. Καὶ δὴ καταλαβὼν τὸ Ἐν ὄριον χῶρος τίς ἐστὶν αὐτὸ ἀνδρῶν γηπόνων καὶ ἀγροίκων ἐνδιαίτημα...»· πρβλ. καὶ ἔκδ. Μελετίου Γαλανοπούλου, ἐν Ἀθήναις 1933, σελ. 90-91.

¹ Βίοι Πελοποννησίων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἔξωθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντων κληρικῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν ἀγωνισαμένων τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐπαναστάσεως συγγραφήντες μὲν ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθοπούλου ἢ Φωτάκου πρῶτον ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἐκδοθέντες δὲ ὑπὸ Σταύρου Ἀνδροπούλου... Ἐν Ἀθήναις... 1888», σελ. 58.

² Φωτίου Χρυσανθοπούλου ἢ Φωτάκου, Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐκδ. β' ὑπὸ Στ. Ἀνδροπούλου. Τόμ. Α' Ἐν Ἀθήναις 1899, σελ. 284. Κεφαλ. ΙΑ': Πρώτη παράδοσις τοῦ φρουρίου τῆς Κορίνθου εἰς τὸν Θ. Κολοκοτρώνη: «Ἐκεῖθεν [ἔξ Ἄργους καὶ Ναυπλίου κατὰ τὸ β' δεκαήμερον τοῦ Δεκ. 1821] ὁ Κολοκοτρώνης καὶ λοιποὶ καπετανεοὶ ἀνεχώρησαν καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ καθ' ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν εἰς τὸ χωριὸν Ἄγιον ὄρι καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γεωργίου Καλαρᾶ ἱατροῦ, ἀνθρώπου ἐπισήμου καὶ γνωστοῦ. Ἐκεῖ ἓνας τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κολοκοτρώνη ἐξήτησεν ἐλθαῖς τηγανισμέναις καὶ ἐπειδὴ ἡ δέσποινα τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἔμεινε δὲν ἐγνώριζε τὸ παράξενον τοῦτο φαγητόν, ὁ στρατιώτης ἐμάλωσε μὲ αὐτήν, ἐθύμωσε καὶ ἔσπασε τὴν στάμναν μὲ τὸ λάδι, ἔνεκα τούτου ἔγειναν παρὰ πονα ἀφ' ἐσπέρας εἰς τὸν ἀρχηγόν, ὅστις ἀμέσως ἐδιέταξε καὶ ἔθεσαν τὸν στρατιώτην ὑπὸ φύλαξιν. Τὴν δὲ ἐπαύριον ὁ ἀρχηγὸς ἔβγαλε τὸν στρατιώτην εἰς τὸ ἀλῶνι τὸ πλακωτὸν κατὰ τὸ διάσελον τοῦ αὐτοῦ χωρίου, καὶ παρόντων ὅλων τῶν στρατιωτῶν ἔκαμε κύκλον καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀνεγνώσθη ἡ καταδίκη του, ἡ ὁποία ἦτο ἡ ἑξῆς: νὰ τὸν φτύσουν οἱ ἄλλοι στρατιῶται διότι ἐξήτησεν ἐλθαῖς τηγανισμέναις. Ἐνῶ δὲ ἐκτελεῖτο ἡ ἀπόφασις, ὁ καταδικασθεὶς στρατιώτης τόσον ἐταράχθη ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν του, ὥστε ἐλιποθύμησε καὶ ἔπειτα ἀπέθανε...»

και ἀλλαχοῦ τῆς Πελοποννήσου¹, ἦτο δὲ καὶ μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, εἰς-
αχθεὶς εἰς αὐτὴν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου².

Ὁ Παπαχροῆστος, ὁ δεύτερος τῶν ἀδελφῶν Καλαρᾶ, ἀνήκει εἰς τοὺς
λευτίτας ἐκείνους, οἵτινες κατὰ τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα δὲν περιορίσθησαν μόνον εἰς τὸ
ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ θυμιατόν, ἀλλ' ἔλαβον καὶ τὰ ὅπλα ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος.
Εἶχε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Παπαχροῆστος καὶ γνώσεις ἰατρικῆς, τὰς ὁποίας μετε-
χειρίζετο πάντοτε λίαν φιλανθρωπῶς.

Ὁ δὲ νεώτατος τῶν ἀδελφῶν Μ. Καλαρᾶ, ὁ ἐπίσημος ἰατρός καὶ φιλι-
κὸς Νικόλαος, ἔζησε - ὡς φαίνεται - ὄχι μόνον ἐν Ρωσσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἐάνθῃ³.

Πότε ἀκριβῶς ἐγεννήθη ὁ Γεώργιος Μ. Καλαρᾶς, εἰς ὃν προσγράφεται
ἡ «Ἑλληνικὴ Νομαρχία», δὲν γνωρίζομεν. Πάντως οὗτος ἐγεννήθη πολὺ πρὸ τοῦ
1790, παρὰ τὰ ἀναγραφόμενα ὑπὸ Παναγ. Σέκερη⁴.

Περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σπουδῶν ἐξομολογεῖται ὁ Γεώργ. Καλαρᾶς δι' ἐπι-
στολῆς⁵, τὴν ὁποίαν ἀπευθύνει ἐκ Κορίνθου τῇ 1 Ἀπρ. 1815, εἰς τὸν ἐν Λαρίσῃ⁶

¹ «Ἡ κατὰ Ἰωάννην Φιλήμονα σύντομος βιογραφία τοῦ Ν. Σπηλιάδου γραμματέως τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ Κυβερνήτου κλπ. μετὰ τινων προσθηκῶν καὶ ὑποσημειώσεων καὶ περιπέτειαι τοῦ ἰδίου μνηθέντος τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Ἐν Ναυπλίῳ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου.— Ὁ Κάδμος Κ. Ἰωαννίδου 1868», σελ. 61-63: «εἰς Ἄργος μεταβάς [κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1821] κατέλυσα εἰς τοῦ θείου μου Μιχαὴλ Πασχαλινοπούλου... Τὴν αὔριον εὔρον τὸν ἀρχιμανδρίτην [Γρηγόριον Δικαῖον Παπαφλέσαν] εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Ἀρχιερέως... Εἰς τὴν μητρόπολιν εὔρον καὶ τὸν διδάσκαλόν μου Ἡσαΐαν Καλλαράν. Μετ' ὀλίγον, ἀφ' οὗ ἀνεχώρησα ἀπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἀπῆλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ διδασκάλου μου καὶ ἤλθαμεν εἰς ὁμίλιαν περὶ τῶν Πασχαλινοπούλων» πρβλ. καὶ σελ. [5], Ν. Σπηλιάδου, Ἀπομνημονεύματα, τόμ. Β', ἐν Ἀθήναις 1852, σελ. 162 κ.ε.: «κατήγετο [ὁ Γ. Μ. Καλαρᾶς] ἀπὸ Ἀγηνόρι τῆς Κορίνθου» ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Ἡσαΐου Καλαρᾶ, καθηγεμόνος τῆς ἐν Ἄργει περὶ τὸ 1800 ἔτος συσταθείσης σχολῆς...». Πρβλ. καὶ Α. Βαρδωνιώτην, ἔνθ' ἄν., σελ. 234, καὶ Τρυφ. Ε. Εδαγγελίδην, Ἡ παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας (Ἑλληνικὰ Σχολεῖα ἀπὸ τῆς Ἀλώσσεως μέχρι Καποδιστριαίου). Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1936, σελ. 305. [Α. Παπακώσταν, ἔνθ' ἄν., Προςθήκη κατὰ τὴν διόρθωσιν].

² Βλ. Βαλ. Μέξαν, Οἱ Φιλικοί. Κατάλογος τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐκ τοῦ ἀρχείου Σέκερη. Ἐν Ἀθήναις 1937, σελ. 57, ἀριθ. 389.

³ Πρβλ. καὶ Β. Γ. Μέξαν, ἔνθ' ἄν., σελ. 75, ἀριθ. 499. Εἰσῆχθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐπίσης διὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου Καλαρᾶ. [Πρβλ. καὶ Α. Π. Παπακώσταν, ἔνθ' ἄν., ὅπου ὁ λόγος καὶ περὶ ἄλλων προσώπων, ἐχόντων ἐπώνυμον: Καλαρᾶς].

⁴ Βλ. Β. Μέξαν, Οἱ Φιλικοί, σελ. 21: «Γεώργιος Καλαρᾶς. Κορίνθιος. Ἰατρός. Χρόνων 28. [Εἰσῆχθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας] Διὰ τοῦ Θεοχάρη Ρένθη. Τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1818. [Κατέβαλε] Γρ. 200. Κόρινθος. [᾿Ωφειλε κατὰ τὰ καθιερωμένα τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας νὰ ἐπιστείλῃ τῷ ἰατρῷ Ἰωάννη Κωλέτη, Ἰωάννινα]. Κατὰ λάθος ἐγράφη, ὅτι κατηχητὴς τοῦ Γεωργίου Καλαρᾶ ὑπῆρξεν ὁ Ἀπίσιος Πελοπίδας (οὗτος κατήχησεν εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς τὸν Θεοχάρη Ρέντην, τὸν κατηχητὴν τοῦ Γεωργ. Μ. Καλαρᾶ, πρβλ. Β. Μέξαν, ἔνθ' ἄν., σελ. 20, ἀριθ. 128, σελ. 21, ὑποσημ. 1).

⁵ Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ «Υγειονομικῷ Κόσμῳ», Ἀθηνῶν, φυλ. 7 (29 Μαΐου 1930), ἔπειτα συμπεριελήφθη εἰς τὰ «Ἀπαντα Ἰωάννου Βηλαρᾶ ἐπιμελεία Γεωργίου Ἀχιλ. Βαβαρέτου... Ἀθήναι [1935]», σελ. 271-276.

⁶ Πρβλ. Νίκων Α. Βέην (Bees), «Ἡ νέα ἔκδοσις τοῦ Βηλαρᾶ», ἐν τῇ «Νέα Ἐστία», τόμ. Κ' (Ἰουλ. - Δεκ. 1936) σελ. 1939.

τότε διατρέβοντα Ἰωάννην Βηλαράν, τὸν ἱατρὸν καὶ ποιητὴν, μεθ' οὗ συνεδέετο στενῶς δι' ἀγαστῆς φιλίας, κοινῆς τέχνης καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν δημοτικὴν ἡμῶν γλῶσσαν :

«Ἐξοχάτατε, — γράφει ὁ Γεώρ. Καλαράς ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐπιστολῇ — Ἔλαβα μόνον τὸ δεύτερον γράμμα σου, καὶ πολὺ σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν ὀρθὴν (κατὰ τὴν γνώμην μου) ἰδέεσ σου εἰς τὴν γλῶσσαν μας, καὶ διὰ τὴν τιμὴν, ὅπου μοῦ δίδεις. Ἄχ ἀδελφέ! κι' ἐγὼ ἐσπούδασα εἰς ἓνα φλαρόπαππα δέκα μῆνες τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, καὶ ἔμαθα νὰ ἐξηγῶ κάθε ἱστορικὸν βιβλίον μὲ ὀλίγην βοήθειαν τοῦ λεξικοῦ, ἔχασα ἔπειτα τέσσαρους χρόνους εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ διακρίνω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ εἰς τὰ ἑλληνικώτερα ἐξηγημένα, καθὼς λέγουν. Ὅσον προσπάθησα νὰ μιμοῦμαι τὸν διδάσκαλόν μου εἰς τὴν ὁμιλίαν, καὶ γράψιμον, ἄλλο τόσον ἀλησιμονοῦσα τὴν μητρικὴν μου γλῶσσαν καὶ ἐγίνομουν ἀκατανόητος εἰς ἐκείνους ὅπου ἤθελα νὰ μὲ νοοῦν, ἕως νὰ τελειώσω τὰ γραμματικὰ (ἡξεύρεις πόσῃ ὑπόληψιν ἔχουν αὐτὲς οἱ λέξεις) ἀπόχασαν καὶ τὸν φυσικὸν καὶ εὐκόλον τρόπον νὰ κοινολογῶ τὴν ἰδέεσ μου εἰς τοῦ γένους μου τὴν γλῶσσαν. Εἰς κανένα Ἑλληνα ἠθέλεν εἶμαι πλέον ἀξιογέλαστος, καὶ διὰ τὴν προφορὰν, καὶ διὰ τὴν σύνταξιν, ὥστε ὅπου δὲν ἤξευρα τί ἔμαθα. Μὰ ὅλοι οἱ συμπατριῶτες μου μ' ἐπαινοῦσαν (ἐπειδὴ εἶναι μόδα νὰ ἐπαινῆται ἐκεῖνο ὅπου δὲν καταλαβαίνεται) δι' αὐτὴν τὴν βαβυλωνιακὴν σύγχυσιν. Ἀγκαλὰ καὶ ἐγὼ (ὅταν εὐκαιροῦσε τὸ πνεῦμα μου ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν καὶ πρόληψιν) ἐπαραιπονοῦμουν μὲ τὸν ἑαυτόν μου διὰ τοῦτο. Ἄκουσα τὴν λογικὴν, ἀριθμητικὴν, γεωμετρίαν, κωνικὰς τομάς καὶ τριγωνομετρίαν μ' ὅλον τοῦτο δὲν ὀλιγόστευσε τὸ παράπονόν μου. Ὅθεν ἀνεχώρησα διὰ τὴν Ἰταλίαν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Πίζας¹. Ἐχάρηκα μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅσο τα βολετόν, ὅταν σπουδάζοντας ἐκεῖ τὴν γιαιρικήν, καὶ τὰ μαθηματικὰ, ἄκουσα καὶ εἶδα (βεβαιώνοντας τὰ λόγια τοῦ φλαρόπαππα) ὅτι ἡ ὁμιλία κείνων τῶν εὐγενῶν κατοίκων δὲν εἶχε τόσον πόλεμον μὲ τὸ γράψιμον, καὶ προφορὰν τῆς. Διὰ τοῦτο ἀποφάσισα νὰ γένω μεσίτης μιᾶς τέτοιας καὶ καλλίτερης εἰρήνης μεταξὺ τῆς ὁμιλίας, προφορᾶς καὶ γράψιμου τοῦ γένους μου, ἐλευθερώνοντάς το ἀπὸ τὸ φανερόν ἐκεῖνο σφάλμα τῶν μικρῶν παιδιῶν, τῶν ἀρχαρίων ἀνθρώπων, ὅπου μὴ γνωρίζοντας τὴν ἴσιν στράταν τρέχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὸν σκοπὸν τους. Ὅθεν καὶ ἔγραψα ἓνα ἀντίτυπον τῆς ὁμιλίας μας, καὶ τὸ ὄνομασα Δοκιμὴ Γραμματικῆς τῆς Γλώσσης μας, διὰ νὰ δειξῶ πῶς ἠμποροῦμεν νὰ γράφωμεν, καθὼς ὁμιλοῦμεν, ἢ ὅποια μὲ τὴν ἄδειαν καὶ συνδρομὴν τῶν τε ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας τῆς Λιβόρνου καὶ τῶν ἐκεῖ μεγαλειτέρων ὁμογενῶν², ἐστάληθη εἰς τὴν Βενετίαν νὰ τυπωθῇ. Μὰ ἀλλοίμονον! αὐτὸ μόνον ἔφθασε νὰ ἀκούσω ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκεῖ κατοκταδὲς τὸν γνωστικὸν τοῦτον σωρεάτην ὅτι ἐχάλασα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀναίρεσα τὴν Θεότητα, ἐσύτρωσα τοὺς κρυσταλλίνους οὐρανοὺς καὶ ἐσύγγυσα τὸ πᾶν, καὶ ἂν δὲν ἔδίδα ἰδιόχειρον νὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸν τύπον καὶ νὰ τὴν ἀναθεματίσω, ἔπρεπε νὰ εἰπῶ σᾶν ἄλλος Γαλιλαῖος: Κακόμοιροι ἀμαθεῖς! μὰ δὲν μοῦ κάμνει καρδιά καὶ μὲ τέτοια λόγια νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς ὁμογενεῖς μου, ἐπειδὴ ἂν φτύσω τὸν ἀνήφορον θὰ φτύσω τὸ πρόσωπόν μου, ἂν τὸν κατήφορον, τὰ γένεα μου... Ἐστοχάσθηκα, ἔκρινα, ἀποφάσισα (βάζοντας δι' ἀσπίδα τὸ δίκαιόν μου, καὶ τὸ ἀδιάφορον ἐναντίον ὅλων τῶν ἐχθρικῶν σαϊτῶν) καὶ τὴν ἔστειλα εἰς τὸ Τριέστι εἰς ἓνα φιλογενὴ φίλον μου Νικόλαον Ζωγράφην, ὅπου ἐκεῖ πραγματεύεται διὰ νὰ τὴν τυπώσῃ. Μὰ λαμβάνοντας τὸ ἄνω εἰπωμένο ἔξοχόν σου γράμμα ἔγραψα εὐθύς νὰ ἐμποδισθῇ ἕως δευτερὴν μου ἄδειαν, διὰ νὰ ἠμπορέσω ἀφοῦ ἀκούσω τὴν συμβουλὴν σου νὰ κάμω τὴν εἰλόγην μεταβολὴν. Διὰ τοῦτο σὲ στέλνω καὶ ἓνα ἴσον, τὸ ὅποιον θεώρησέ το κατὰ τὸν κοινὸν σκοπὸν, καὶ στείλω μοι, μὰ πάντα ἐνθυμήσου ὅτι εἶναι μιὰ ἀρχή, μιὰ δοκιμή, καὶ ἐπὶ ταυτοῦ

¹ Πρβλ. καὶ Ν. Σπηλιᾶδην, ἐνθ. ἀν., τόμ. Β', σελ. 162, ὑπόσημ. 1: «[ὁ Γεώργιος Μ. Καλαράς] μεταβὰς εἰς τὰς Πείσας τῆς Τοσκάνης [ἦδη τῷ 1804], ἐτελείωσε τὰ μαθήματά του, ἐδιδάχθη καὶ τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐπέστρεψε εἰς τὴν πατρίδα [ἦδη τὸν Φεβρ. τοῦ 1815]», (πρβλ. τὸ ὅλον κείμενον τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολῆς.

² Πρβλ. Νίκων Α. Βέην (*Bees*), Καλβικὰ μελετήματα, ἐνθ' ἀν.

γραμμένα διὰ συντομίαν, καὶ εὐκολίαν... Ἐχῶ μεταφρασμένην ἀπὸ τὸν καιρὸ ὁποῦ ἐσπούδασα τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ Βιόρ, τὴν γεωμετρίαν τοῦ Ζιανδρέ, ἀφοῦ ἦλθα εἰς τὴν πατρίδα μου μίαν δοκιμὴν τῆς τουρκικῆς θρησκείας, τὸν πρῶτον τόμον τοῦ συστήματος τῆς φύσεως τοῦ Μιραμπώ. Τώρα καταγίνομαι νὰ συντάξω μίαν πρακτικὴν γιαντρικὴν με δεύτερον σου στέλνω καὶ μίαν κόλαν ἀπὸ κανένα ἀπὸ αὐτὰ διὰ τὰ πρῶτα βιβλία καὶ τὴν γραμματικὴν βεβαίωσιν ὅτι ἀπὸ τὸν ἐξοχώτατον φίλον μου καὶ συμμαθητὴν Γιάννην Κωλέτην, τὸν συμπατριώτην σου. Ἐνθυμίσου τὸν φιλόσοφον ἐκεῖνον ὅταν γράφης νὰ μὴ φαίνεται τὸ χέρι ὁποῦ πληγῶναι, ἐπειδὴ εἶναι εὐκολον νὰ γράφῃ ἓνα ἀλφαβητάρι ἢ γουον παιδαγωγία; Ἐλαβα μίσος εἰς τὸ δίπλασμα τῶν γραμμάτων, γιὰτὶ με φαίνεται ὅτι εἶναι περιττόν, ὅθεν συμβουλεύσε με. Νὰ με συμπαθήσης ἂν δὲν γράφω τόσον ἐνωμένα, σύντομα κ. τ. λ. σὰν τὴν ἐξοχότην σου καὶ ἂν δὲ σὲ πληροφορεῖ τὸ εὐκολώτερον κανόνισμα στοχάσου κἀν ὅτι ἤμουν τόσον καιρὸν σκλάβος τῆς πρόληψης κ. τ. λ. Ἄν σὲ φαίνομαι πάλι ἐλεύθερος εἰς τὸ νὰ γνωμοδοτῶ, ἤξευρα ὅτι στέργω, τὴν ὁμοίαν ἐκδίχησι καὶ ὅτι εἶμαι πάντα ὑπάκουος εἰς τῶν ἄλλων τὰ δίκαια. Τέλος πάντων ἐγὼ προσφέρω θυσία εἰς τὸ ὄφελος τῆς πατρίδας. Δὲν ἠμπορῶ οὔτε νὰ στοχασθῶ, οὔτε νὰ γράψω καλλίτερα, τρώγοντας κουκιά, φασούλια, φακί, πράσα κ. λ. π.

Ἐ φίλος σου καὶ κατὰ γνώμην ἀδελφός Ὁ Καραῶς¹.

Ἦδη προηγουμένως ἐπιστέλλων ὁ Ἰωάν. Βηλαρᾶς ἐκ Λαρίσης, τῇ 4 Μαρτίου 1815, πρὸς τὸν «κὺρ Γιαννάκην Γενοβέλην», εἰς Ἰωάννινα, ἀναφέρει καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Γιατροφιλόσοφος Γεώργης Καραῶς... ὀμπρήτερος ἀπὸ τ' ἐμένα ἠθέλησε νὰ τυπώσῃ μὰ ἀπλή γραμματικὴν με τὴν ὀρθογραφίαν τῆς γλώσσας μας, κ' οἱ φιλέλληνες Βλάχοι τῆς Λιβόρονος τὸ μπόδισαν ἀπὸ φόβου μὴ χαθῆ ἡ Ἑλληνικὴ καὶ δὲν μπόρεγαν αὐτοὶ ὑστερώτερα νὰ ὀμιλοῦν τὰ Βλαχικά τους»².

Περιεσώθησαν καὶ ἄλλαι δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰ. Βηλαρᾶ πρὸς τὸν Γ. Καραῶν, ἀμφότεραι ἐκ Λαρίσης, ἡ μὲν ἀπὸ 15 Αὐγ., ἡ δὲ ἀπὸ «24 Ἀϊ Δημητριοῦ» 1815 (ἐν ἧ ὁ ἐπιστέλλων ἀντικρούει γλωσσικὰς τινὰς γνώμας τοῦ ἀποδέκτου καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις τονίζει τὴν μουσικότητα τῆς δημώδους Νεοελληνικῆς)³. Ὁ κ. Κ. Α. Παπαχρήστου εὐφυῶς ἐρμηνεύει τὰ προμνημονευθέντα ἐπιστολιμαῖα κείμενα.

Ὁ Γεώργ. Μ. Καραῶς συνεβούλευε τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ σπουδάζοντας Ἕλληνας νὰ μὴ παραμένωσιν ἐν τῇ ξένη, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα πρὸς διαφώτισιν καὶ λοιπὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτῆς. Ὅθεν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σπουδῶν του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γενέτειραν⁴, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Κόρινθον καὶ ἐξήσκησεν ἐν μεγάλῳ κύκλῳ δράσεως ἐνθῆως τὴν ἱατρικὴν. Ἐκτραγείσης δὲ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησεν αὐτὴν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς μετὰ τῶν οἰκείων του. Τῇ δὲ 10 Ἀπρ. 1824 συνυπέγραψεν σχέδια περὶ ἰδρύσεως ἀνωτέρας Σχολῆς Πελοποννήσου, ὡς καὶ σχετικὴν ἀναφορὰν, μνημονευομένην ἐν πρακτικῷ τοῦ Βουλευτικοῦ ὑπὸ χρονολογίαν 22 Ἰουλ. 1824 (π. ἡμ.)⁵. Κατὰ δὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καθ' ὃν πολλὰ ἔπαθε, ὑπῆρξεν ὁ καλόγνωμος Γεώργιος Μ.

¹ Πρβλ. Ἐπαντα Βηλαρᾶ, ἐκδ. [1935], σελ. 271-276.

² Αὐτόθι, σελ. 270.

³ Αὐτόθι, σελ. 282-283, 285-289.

⁴ Πρβλ. Ν. Σπηλιᾶδην, ἔνθ' ἀν., σελ. 162, ὑποσ. 1.

⁵ Πρβλ. Πρακτικὰ ἡμετέρας Ἀκαδημίας, τόμ. Θ'. (1934) σελ. 21, λόγον Σ. Κουγέα.

Καλαράς μεσάζων πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν ἀντιμαχομένων. Ἀπέθανεν ὁ ἔξοχος καὶ ἄριστος ἐκεῖνος Ἕλληγ κατατὰ τὰ τέλη τοῦ 1824¹.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑΙ

ΜΕΛΩΝ

Ἄν. Ὁρλάνδου, Νέαι Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τῶν κίωνων τοῦ Παρθενῶνος
Γ. Σκλαβούνου, Περὶ τοῦ πυθμένος καὶ τῆς περιστολῆς τοῦ στομάχου κατὰ Γα-
ληνόν².

ΜΗ ΜΕΛΩΝ

Ἡλ. Μακρῆ, Περὶ ἀξιοπιστίας τοῦ χρονικοῦ τοῦ Γαλαξειδίου κατὰ τὴν ἔκδοσιν
Σάθθα.

Δ. Εὐστρατιάδου, α) Ἐκφρασις τῆς ἰκανότητος κατασκευῶν. β) Ὅγκοι χωμα-
τισμῶν διὰ πλείονα πλάτη καταστρώματος.

¹ Πρὸβλ. Ν. Σπηλιάδην, ἔνθ' ἀν., σ. 31, 163, 586 καὶ Α. Παπακόσταν, ἔνθ' ἀν. Ὁ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, υἱοὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Γ. Μ. Καλαρά, ὑπέβαλον τῇ 24 Ὀκτ. 1846 ἔκθεσιν περὶ τῆς συμβολῆς τοῦ πατρὸς των εἰς τὸν Ἱερὸν Ἀγῶνα: τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἐναποκειμένην ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ἀγῶνος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης (ἀριθ. 23 30426) θέλομεν ἐν καιρῷ δημοσιεύσει. Ἄλλαι μνεῖαι περὶ τοῦ Γ. Μ. Καλαρά: Ἀρχεῖα τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως (1857), τ. Α', σ. 60-66, 92, 202-204, τ. Β', σ. 16-18, 34, 43, 53, 89, 98, 150, 262, 270, 275, 281, 282, 311, 219, 324, 327, 340, 360, 383, 384, 387, 409, 420, 431, 532, 537, 593, 667, 677. Α. Μάμουκα, Ἐὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος (1839 κ.έ.) τ. Α' - Δ', σποράδην. Ι. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας (1834) σ. 205, 338. Ἑλληνικά Ὑπομνήματα, ἔκδ. Ι. Θ. Κολοκοτρώνη (1856), σ. 99. Τ. Κανδηλώρον, Φιλικὴ Ἐταιρεία (1926) σ. 228, 346. Παν. Κ. Ξινοπούλου, Ἀνδρέας Λόντος, μέρος Α', 1789-1824 (1927) σ. 65. Χρ. Κορύλλου ἐν τῷ «Ἑλληνισμῷ» τ. Κ' (1929) σ. 32. Μ. Α. Μπερναρδῆ, Μεγαρεῖς καὶ Δερβενοχωριῖτες (1926) σ. 211.

² Ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἑλληνικὴν Ἱατρικὴν» Θεσσαλονίκης, τεύχ. 6 Ἰουνίου 1947.